

Sygn. akt I Ns 1836/13

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2015 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi– Widzewa w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR Tomasz Kalsztein

Protokolant : Kamil Kowalik

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2015 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku G. G.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w L.

ustanowienie służebności przesyłu

postanawia

1. oddalić wniosek;

2. zasądzić od wnioskodawczyni G. G. na rzecz uczestnika postępowania (...) Spółki Akcyjnej w L. kwotę 257,00 zł (dwieście pięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w całości.

Sygn. akt I Ns 1836/13

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym w dniu 24 grudnia 2013 roku o odpłatne ustanowienie służebności przesyłu wnioskodawca G. G., reprezentowana przez pełnomocnika będącego radcą prawnym wniosła o ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomość, której jest właścicielem, stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), położoną w Ł. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XVI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), na rzecz przedsiębiorcy (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L., której treścią jest znoszenie istnienia na w/w nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych w postaci linii energetycznych WN 110 kV, SN 15kV i nN 0,4 kV oraz prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do wykorzystywania zlokalizowanych na nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych tj. gazociągu wraz z prawem do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych i ich instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem z zastrzeżeniem, że wjazd i wejście na nieruchomość obciążoną będzie dokonywać się wyłącznie w pasie technologicznym lub innym wskazanym przez właściciela, a właścicielowi niezależnie od wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu będzie przysługiwało prawo żądania od uczestnika odszkodowania w przypadku wystąpienia szkody powstałej przy wykonywaniu powyższych, wynikających ze służebności uprawnień

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni wskazała, iż jest właścicielem powyższej nieruchomości, przez którą biegną trzy napowietrzne linie elektroenergetyczne WN 110kV, SN 15 kV i nN 0,4 kV. Ustanowienie służebności przesyłu zdaniem wnioskodawczyni jest niezbędne w celu zgodnego z przeznaczeniem korzystania przez uczestnika postępowania z przedmiotowych urządzeń służących do przesyłu energii elektrycznej. Uczestnik postępowanie nie dysponuje bowiem żadnym tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni podkreśliła, iż zwrócił się do uczestnika z wezwaniem do zawarcia umowy w przedmiocie ustanowienia służebności

przesyłu. W odpowiedzi na wezwanie uczestnik stwierdził, że nie widzi możliwości uwzględnienia roszczeń i powołał się na swoje uprawnienia wynikające, jego zdaniem, z zasiedzenia (wniosek, k. 2-5).

W odpowiedzi na wniosek uczestnik (...) S.A. Oddział Ł.-Miasto, reprezentowany przez pełnomocnika będącego adwokatem, wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów procesu od wnioskodawców na rzecz uczestnika. W uzasadnieniu uczestnik podniósł, iż wniosek o ustanowienie służebności przesyłu jest niezasadny z uwagi na podniesiony zarzut zasiedzenia powyższego prawa. Uczestnik podniósł, iż nastąpiło zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz Skarbu Państwa, a następnie prawo to zostało przeniesione na poprzedników prawnych uczestnika postępowania, tj. (...) S.A., a wcześniej przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), wchodzące początkowo w skład Zakładów (...) w W., a od 1 lutego 1989 roku posiadało osobowość prawną jako samodzielny podmiot wyposażony w składniki mienia powstałe ze zlikwidowanego Centralnego O.. Zasiedzenie, zdaniem uczestnika, nastąpiło w dobrej wierze. (odpowiedź na wniosek k. 55-68)

Pismem z dnia 8 września 2014 roku wnioskodawczyni wniosła o nie uwzględnianie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu. Następnie wnioskodawca zaprzeczyła, by po stronie uczestnika i jego poprzedników prawnych istniała ciągłość posiadania przedmiotowych urządzeń uzasadniająca stwierdzenie zasiedzenia służebności. (pismo procesowe, k. 186-194)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Przez nieruchomości należącą do G. G. położoną w Ł. przy ul. (...) przechodzą trzy napowietrzne linie energetyczne; 110 kV, 15 kV i 0,4 kV.

W roku 1946 została wybudowana napowietrzna linia energetyczna o mocy 15 kV. W roku 1973 przedmiotowa linia była remontowana, nie zmieniając jednak swojego położenia. Remont dotyczył wymiany słupów drewnianych na słupy betonowe. W dniu 4 lutego 1987 roku zostało wybudowane odgałęzienie do stacji przy ul. (...) linii 15 kV, przebiegające przez nieruchomości położoną w Ł. przy ul. (...). powyższe odgałęzienie zostało wybudowane na podstawie uchwały Rady Ministrów nr 164 z dnia 6 sierpnia 1971 roku.

(dowód z zeznań świadka Z. M. k. 239, protokoły odbioru k. 82 i 86)

Linia napowietrzna 110 kV relacji J.-R. została wybudowana na początku lat 50 dwudziestego wieku. Ówczesny przebieg linii został zrealizowany na podstawie decyzji z dnia 3 maja 1973 roku wydanej przez Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości.

(decyzja k. 76-78, protokół k. 79-80, k. 81).

Linia 0,4 kV była remontowana w 1973 roku w zakresie wymiany słupów i przewodów. Powyższa linia została wybudowana w okresie wcześniejszym. (dowód z zeznań świadka Z. M. k. 239)

Zarządzeniem nr 228 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...). Podmiot ten w dniu 10 marca 1959 roku został wpisany do rejestru przedsiębiorstw państwowych. W (...) Zakładów (...) działała jednostka organizacyjna pod nazwą Zakład (...) w Ł..

Uchwałą nr 13/ (...)/89 Ministra Przesyłu z dnia 16 stycznia 1989 roku utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł.. Następnie w dniu 12 lipca 1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia do spółki akcyjnej (...) S.A. w W.. Ponadto dokonano przekształcenia Zakładu (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Nowo powstałej spółce (...) S.A. w W. przekazano składniki majątkowe w postaci stacji J., P. i Z. w tym linie średniego napięcia 15kV. (zarządzenia k. 109, 99-101; akt notarialny, k. 91-9747-53.)

Na podstawie umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa z dnia 30 czerwca 2007 roku zawartej pomiędzy spółką (...) S.A. w Ł. oraz (...) Sp. z o.o. w W. doszło do pokrycia wkładu niepieniężnego podwyższonego kapitału zakładowego (...) w W. w postaci przeniesienia przedsiębiorstwa (...) S.A. w Ł. na rzecz w/w spółki. (kopia umowy, k. 102-107)

(...) S.A., od 2008 r. (...) Sp. z o.o., jest włączona do spółki (...) S.A. z siedzibą w Ł. i działa jako Oddział z siedzibą w Ł.. Z dniem 31 sierpnia 2010 r. doszło do aportowego zbycia przedsiębiorstwa i postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 31 sierpnia 2010 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. przejęła między innymi spółkę (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h., w następstwie czego spółka przejmująca z dniem rejestracji połączenia wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółek przejmowanych. (odpis postanowienia k.108,, odpis z KRS 88-90)

Pracownicy uczestnika cyklicznie dokonują obchodów powyższych urządzeń przesyłowych w związku z koniecznością ustalenia ich stanu technicznego, zakresu ewentualnych napraw, czy w przypadku awarii. Dokonanie powyższych czynności wymaga wejścia bezpośrednio na teren nieruchomości wnioskodawców. (zeznania Z. M. k. 239, Z. L. k. 238).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie załączonych do akt sprawy dokumentów, których prawdziwość nie była przez strony kwestionowana, a także w oparciu o zeznania wnioskodawców przesłuchanych w charakterze uczestników postępowania.

W tym miejscu należy podnieść, iż Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy z zakresu szacowania wartości nieruchomości na okoliczność oszacowania wartości służebności przesyłu na przedmiotowej nieruchomości oraz wysokości wynagrodzenia należnego za ustanowienie takiej służebności, albowiem powyższy dowód nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia. Należy podkreślić, iż przedmiotem niniejszego postępowania jest ustanowienie służebności przesyłu określonego urządzenia elektroenergetycznego oraz ustalenie wysokości wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Okoliczność ustalenia wartości służebności przesyłu w świetle podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia nie jest konieczna, bowiem zasadność czynienia ustaleń w zakresie wartości ograniczonego prawa rzeczowego oraz wysokości wynagrodzenia za jej ustanowienie jest uzależniona od określenia w pierwszej kolejności czy została ustanowiona i na jakiej podstawie służebność gruntowa (przesyłu). Jeżeli zostały spełnione przesłanki zasiedzenia służebności gruntowej, to, zdaniem Sądu, bezzasadne jest ustalanie jej wartości i wysokości wynagrodzenia za jej ustanowienie.

Z tych samych względów Sąd oddalił wniosek dowodowy o przesłuchania wnioskodawczynie w charakterze strony postępowania

Na marginesie należy podnieść, iż Sąd zaniechał przeprowadzenia dowodu z oględzin nieruchomości (art. 626 § 2 k.p.c. w zw. z art. 626 § 3 k.p.c.), bowiem okoliczności istotne dla wytyczenia pasa służebności przesyłu były niesporne.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

W sprawie niniejszej wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) na rzecz uczestnika postępowania odpłatnie za jednorazowym wynagrodzeniem. Pomędzy stronami sporna była kwestia zasadności żądania ustanowienia służebności przesyłu w sytuacji, gdy w stosunku do jednej z linii, w przeszłości wydana została decyzja administracyjna, która zdaniem uczestnika postępowania stanowi obecnie dla niego tytuł prawny do korzystania z przedmiotowej nieruchomości w zakresie odpowiadającej treści służebności przesyłu, a co do pozostałych linii zgłoszony został zarzut zasiedzenia służebności przesyłu.

W pierwszej kolejności, odnosząc się do pierwszego z wymienionych wyżej zagadnień, stwierdzić należy, że przepisy prawa przewidują trzy niezależne od siebie sposoby ustanowienie służebności przesyłu. Są nimi: **umowa**, **orzeczenie sądu** lub **decyzja administracyjna**. Ustanowienie służebności przesyłu w trybie sądowym następuje na podstawie dodanego w ramach art. 626 k.p.c. § 3, który stanowi, że "Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio w

sprawach o ustanowienie służebności przesyłu". Oznacza to, że w sprawach o ustanowienie służebności przesyłu mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące trybu ustanowienia służebności drogi koniecznej.

Do ustanowienia służebności przesyłu może dojść także w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez starostę na podstawie art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U.10.102.651 ze zm.). Podobną regulację do wynikającej z przepisu art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami w przeszłości zawierały przepisy art. 35 i 36 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości z dnia 12 marca 1958 r. (Dz.U.74.10.64 ze zm.; zwanej dalej „ustawą wywłaszczeniową”), a następnie przepisy art. 75 i 80 ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości z dnia 29 kwietnia 1985 r. (Dz.U.91.30.127 ze zm.).

Niewątpliwie treść wprowadzonej z dniem 3 sierpnia 2008 r., na podstawie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), do polskiego systemu prawnego służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) oraz treść przepisu art. 626 § 3 k.p.c. wprowadzonego wyżej wskazaną ustawą, wskazuje na dopuszczalność drogi sądowej w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu.

Jak ustalono, decyzją z dnia 3 maja 1973 roku wydaną na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. w Ł. zezwolił Zakładowi (...) w Ł. z siedzibą przy ul. (...) na prowadzenie robót związanych z kapitalnym remontem napowietrznej linii energetycznej 110 kV relacji J. - Z.. Budowa w/w sieci elektroenergetycznej miała przebiegać przez nieruchomości należące do osób wymienionych w załączniku do decyzji, m.in. przez nieruchomość położoną w Ł. przy ul. (...).

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy wywłaszczeniowej w brzmieniu obowiązującym w chwili wydania wyżej wskazanej decyzji, organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogą za zezwoleniem naczelnika gminy - a w miastach prezydenta lub naczelnika miasta (dzielnicy), zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach - zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową - ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń.

Przepis ten we wskazanych w nim okolicznościach dawał więc podstawę do ograniczenia własności nieruchomości, mieszczącej się w granicach szeroko rozumianego pojęcia wywłaszczenia. Skutkiem ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej na podstawie tego przepisu było ograniczenie prawa własności nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez właściciela w sferze, w której może być wykonywana własność nieruchomości, stanu ukształtowanego przebiegiem zainstalowanego urządzenia przesyłowego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 20 marca 2002 r., V CKN 1863/00, niepubl., z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 679/04, niepubl., z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 680/04, niepubl., i z dnia 10 listopada 2005 r., III CZP 80/05, OSNC 206, nr 9, poz. 146, uchwała SN z 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09 /LEX 537076; w wyroku z 9 stycznia 2008 r., II CSK 432/07, LEX nr 365049).

W świetle przeprowadzonej wyżej wykładni art. 35 ust. 1 ustawy wywłaszczeniowej oraz dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, decyzję Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. z dnia 3 maja 1973 roku zezwalającą Zakładowi (...) w Ł. z siedzibą przy ul. (...) na prowadzenie robót związanych z kapitalnym remontem napowietrznej linii energetycznej 110 kV J. - Z. i na wejście na teren nieruchomości m.in. na działce należącej obecnie do wnioskodawczyni, należy uważać za decyzję o skutkach zgodnych z tym przepisem, tj. ustanawiającą przewidziane w nim, omówione wyżej ograniczenie własności nieruchomości, której dotyczy spór, związane z zaplanowanym i wybudowanym na tej nieruchomości fragmentem linii elektroenergetycznej 110 kV.

Decyzja stanowiąca podstawę prowadzenia robót związanych z budową napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV J. - Z. była ostateczna i jako taka wiąże sąd powszechny; nie została również następnie uznana za nieważną. Korzysta więc dziś z domniemania mocy obowiązującej decyzji administracyjnej - obowiązuje tak długo dopóki nie zostanie zmieniona lub uchylona przez nową decyzję opartą na odpowiednim przepisie prawnym (por. wyrok WSA w Poznaniu z 5 czerwca 2008 roku, (...) SA/Po 426/07, LEX nr 509454).

Wobec powyższego należało uznać, że choć droga sądowa w sprawach o ustanowienie służebności przesyłu jest dopuszczalna, to jednak z uwagi na powyższą ostateczną decyzję administracyjną uwzględnienie żądania zgłoszonego we wniosku było nieuzasadnione.

Nieruchomość jest już obciążona służebnością gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu na podstawie prawomocnej i ważnej decyzji z dnia 3 maja 1973 roku. Skoro służebność jest już ustanowiona na nieruchomości mocą decyzji administracyjnej to brak jest podstaw, aby istniejący stan prawny regulować ponownie w ten sam sposób. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy **w uchwale z dnia 6 czerwca 2014 roku w sprawie o sygn. akt III CZP 107/13**, stwierdzając, iż jeżeli przedsiębiorstwo będące właścicielem urządzeń wymienionych w art. 49 § 1 k.c. wykonuje uprawnienia wynikające z decyzji wydanej na rzecz jego poprzednika prawnego na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, właściciel nieruchomości nie może żądać ustanowienia służebności przesyłu.

Działania przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych, które legalnie postawił na cudzej nieruchomości w związku z wywłaszczeniem jej właściciela przez ograniczenie przysługującego mu prawa własności, polegające na wstępie na tę nieruchomość i podejmowania w stosunku do własnych urządzeń działań koniecznych dla zapewnienia im sprawności technicznej jest wykonywaniem uprawnień zagwarantowanych takiemu przedsiębiorcy w ustawie albo w decyzji. Wydanie decyzji w trybie cyt. art. 35 oznaczało, iż prawo własności nieruchomości zostało trwale ograniczone, ponieważ właściciel musiał bezterminowo godzić się na zainstalowanie urządzeń przedsiębiorcy przesyłowego na swojej nieruchomości, trwanie tych urządzeń na jego gruncie i podejmowanie przez przedsiębiorcę koniecznych czynności dla utrzymania ich w stanie zdatnym do zaspokajania potrzeb społecznych.

Powołane przepisy ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości z dnia 12 marca 1958 r. przewidywały szczególny tryb wywłaszczenia nieruchomości, polegający na ingerencji w sferę własności, nie będący jej odjęciem, dokonany na podstawie decyzji administracyjnej. Równolegle w razie braku sporu pomiędzy inwestorem, a właścicielem nieruchomości strony mogły zawrzeć umowę o ustanowieniu odpowiedniej służebności. Wskazany alternatywny sposób uzyskania uprawnienia do władania nieruchomością determinował następnie procedurę dochodzenia ewentualnych roszczeń odszkodowawczych.

Żądania odszkodowawcze wywodzone ze stosunku umownego podlegały rozstrzygnięciu w drodze powództwa przed sądami powszechnymi według ogólnych przepisów odszkodowawczych (por. wyrok z 5 listopada 1982 r., NSA (do 2003. 12. 31) w K., SA/Ka 359/82, (...)). Droga sądowa była również dopuszczalna w odniesieniu do szkody wywołanej działaniem jednostki wykonującej wspomniane urządzenia poza zakresem wynikającym z decyzji terenowego organu administracji państwowej wydanej na podstawie przepisu art. 35 ustawy wywłaszczeniowej, albo też roszczeń odszkodowawczych dotyczących okresu sprzed wydania tego zezwolenia (tak m.in. postanowienie SN z 15 marca 1983 r., IV CZ 15/83; OSNC 1983/9/146; postanowienie SN z 19 lipca 1977 r., I CZ 81/77; LEX nr 7968). W niniejszej sprawie wskazane sytuacje nie miały miejsca – podstawą posiadania na gruncie wnioskodawcy linii elektroenergetycznej 110 kV jest wskazana wyżej ostateczna decyzja administracyjna.

Wnioskodawca zarzucił, iż decyzja z dnia 26 stycznia 1983 r. nie mogła stanowić uznania, że uczestnik ma prawo do korzystania z gruntu wnioskodawcy, gdyż decyzja ta nie została w sposób prawidłowy doręczona właścicielom nieruchomości jak również nie dotyczyła ówczesnego właściciela działki nr (...). Sąd uznał zarzut za nieudowodnione. Stosownie do treści art. 341 k.c. domniemywa się, że posiadanie jest zgodne ze stanem prawnym. Domniemanie to dotyczy również posiadania przez poprzedniego posiadacza. Przepis art. 341 k.c. tworzy domniemanie o zgodności posiadania ze stanem prawnym. W tym stanie rzeczy to na wnioskodawcy, jako zaprzeczającemu zgodności posiadania służebności przez uczestnika ze stanem prawnym, spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności przeciwnej. Wnioskodawca nie przywołał żadnych dowodów na uzasadnienie twierdzenia, iż ówczesnemu właścicielowi działki nie została doręczona decyzja z dnia 3 maja 1973 roku, ani też, że nie dotyczyła ówczesnego właściciela działki (...).

Wobec powyższego uznać należy, iż w/w decyzja stanowiła podstawę prawną do korzystania z gruntu wnioskodawcy.

W zakresie ustanowienia służebności przesyłu w stosunku do pozostałych linii energetycznych to okazał się być zasadny zarzut zasiedzenia podniesiony przez uczestnika postępowania.

Podkreślić należy, że choć przed wejściem w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. przepisów art. 305¹ - 305⁴ k.c. o służebności przesyłu, dodanych przez ustawę z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), przepisy nie przewidywały wprost tego rodzaju służebności, będącej przedmiotem rozpoznawanej sprawy i w literaturze istniał spór, co do możliwości nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie - w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmowano, stosując w drodze analogii art. 145 k.c., możliwość ustanowienia służebności przesyłu, a także dopuszczalność nabycia jej w drodze zasiedzenia (por. między innymi orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1965 r. III CO 34/65, OSNCP 1966/7-8/109, z dnia 30 sierpnia 1991 r. III CZP 73/91, OSNCP 1992/4/53, z dnia 17 stycznia 2003 r. III CZP 79/02, OSNC 2003/11/142, z dnia 8 września 2006 r. II CSK 112/06, nie publ. i z dnia 4 października 2006 r. II CSK 119/06, nie publ.).

Zastosowanie analogii wiąże się bowiem ze stwierdzeniem luki w prawie. Ta zaś ma miejsce wówczas, gdy pewne stany faktyczne i stosunki społeczne, rozpoznawane przez sąd, mimo że nie są prawnie indyferentne, nie zostały uregulowane przez ustawodawcę, choć wykazują znaczne podobieństwo do sytuacji, które zostały objęte regulacją prawną. W takim wypadku sąd winien do pominiętych przez prawo stanów, zastosować przepisy najbardziej odpowiadające im w swojej treści, szczególnie w wymiarze celowościowym. Takie rozwiązanie umożliwia realizację konstytucyjnej zasady równości obywateli wobec prawa oraz słusznościowej reguły prawa rzymskiego wyrażonej w formule *ubi eadem legis ratio, ibi eadem legis dispositio* (gdziekolwiek cel ustawy jest ten sam, dyspozycja powinna być również taka sama). Ostatecznie potwierdzone to zostało w uchwale z dnia 7 października 2008 r. III CZP 98/08 (nie publ.), w której Sąd Najwyższy stwierdził, że także przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305¹ - 305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu oraz wskazał, że nabycie takie następuje przez przedsiębiorcę, a nie właściciela nieruchomości władnącej, która to kategoria prawna przy instytucji służebności przesyłu w ogóle nie występuje.

Przesłankami zasiedzenia służebności na podstawie art. 292 w związku z art. 172 k.c. są: posiadanie samoistne trwałego i widocznego urządzenia, służącego do wykonywania służebności, nieprzerwane posiadanie trwające przez czas potrzebny do zasiedzenia, który to czas jest zależny od dobrej lub złej wiary posiadacza i wynosi albo 10 lub 20 lat, albo 20 lub 30 lat, zależnie od stanu prawnego w chwili zasiedzenia.

W ocenie Sądu, przesłanki do zasiedzenia przedmiotowej służebności, przewidziane w art. 292 w związku z art. 172 k.c. zostały spełnione. Przepis art. 292 k.c. samodzielnie określa charakter posiadania służebności gruntowej jako przesłanki nabycia jej przez zasiedzenie. Przesłanką tą jest posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność.

W ocenie Sądu, władztwo wykonywane przez poprzednika prawnego uczestnika na nieruchomości wnioskodawcy odpowiadało zakresowi służebności gruntowej przesyłu, polegało bowiem na wzniesieniu trwałych urządzeń do przesyłu energii elektrycznej oraz na korzystaniu z nich w tym celu oraz w celu konserwacji i naprawy, co stanowiło przedmiot działalności przedsiębiorstwa.

Kwestią, która wymaga rozpoznania i od której zależy czas wymagany do zasiedzenia jest przesłanka dobrej lub złej wiary posiadacza w chwili objęcia rzeczy w posiadanie, a w przypadku służebności i odpowiedniego stosowania do jej zasiedzenia przepisów o zasiedzeniu nieruchomości (art. 292 zdanie drugie k.c.) - w chwili rozpoczęcia wykonywania służebności, czyli korzystania z trwałego i widocznego urządzenia (art. 292 zdanie pierwsze k.c.). Dobrą lub złą wiarę ocenia się w przypadku nieruchomości z chwilą objęcia w posiadanie, zgodnie z zasadą „późniejsza zła wiara nie szkodzi”.

Sąd ustalił, że do wybudowania linii elektroenergetycznej 15 kV, przechodzącej przez nieruchomość wnioskodawczyni doszło 4 lutego 1987 roku 15 grudnia 1984 r. W ocenie Sądu od tego momentu. należy liczyć początek biegu zasiedzenia służebności przesyłu.

Stosownie do obowiązującego obecnie art. 172 § 1 i § 2, że posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Wskazane terminy obowiązują od 1 października 1990 r., gdy weszła w życie ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321). Nastąpiło wówczas przedłużenie o dziesięć lat terminów zasiedzenia nieruchomości. Wcześniej obowiązywał termin dziesięciu lat w przypadku nabycia posiadania w dobrej wierze i termin dwudziestu lat w razie złej wiary. Według art. 9 w/w ustawy „do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy”. Oznacza to w konsekwencji, że zasiedzenie, którego obowiązujący poprzednio krótszy termin nie upłynął jeszcze do dnia 1 października 1990 r., biegnie dalej z zastosowaniem nowych, wydłużonych terminów.

W ocenie Sądu w rozpoznawanej sprawie zasiedzenie nastąpiło w dobrej wierze. Przekonanie to miało podstawę prawną w przepisach obowiązujących w czasie obejmowania w posiadanie w 1987 roku w postaci cytowanej ustawy z 1958 roku. Należy stwierdzić, że posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych urządzeń posadowionych na nieruchomości wnioskodawców przez przedsiębiorstwo państwowe, zajmujące się przesyłem energii elektrycznej, może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia, na podstawie przepisów powołanej ustawy z roku 1958 r.

Twierdzenie o korzystaniu przez uczestnika z nieruchomości w złej wierze z powodu posadowienia linii energetycznej niezgodnie z projektem Sąd uznał za nieudowodnione, zwłaszcza, iż zgodnie z art. 7 k.c. występuje domniemanie dobrej wiary, które powinno być wzruszone.

Z uwagi na powyższe, uznać należy, iż do zasiedzenia służebności przesyłu przedmiotowej nieruchomości doszło z dniem 4 lutego 2007 roku na rzecz (...) Sp. z o.o., jako następcy prawny Skarbu Państwa oraz Zakładu (...), które korzystały zarówno z trwałych urządzeń energetycznych w postaci linii elektroenergetycznej 15 kV, nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą swą treścią służebności przesyłu, zyskując tym samym tytuł prawny do posiadania nieruchomości wnioskodawcy w zakresie opisanym powyżej. Na mocy bowiem art. 176. § 1 k.p.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika.

Pamiętać należy, że w świetle orzecznictwa poza sporem pozostaje, iż w okresie przed dniem 1 lutego 1989 roku, gdy obowiązywał art. 128 k.c. statuujący zasadę jedności własności państwowej, za posiadacza samoistnego mógł być uważany jedynie Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe wykonujące zarząd operatywny mieniem państwowym (tak SN przykładowo w: wyroku z dnia 9 grudnia 2009 roku, IV CSK 291/09, Lex nr 564973; uchwale z dnia 22 października 2009 roku, III CZP 70/09, OSNC 2010/5/64; postanowieniu z dnia 25 stycznia 2006 roku, I CSK 11/05, Biul. SN 2006/5/11). Biorąc pod uwagę przekształcenia własnościowe w obrębie własności państwowej, w tym skutki przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego – nie ulega wątpliwości, że uprawnienia, w tym uprawnienia wynikające z posiadania przeszły na rzecz uczestnika.

Podobne stanowisko należy odnieść do linii 0,4 kV. Z ustalonego stanu faktycznego nie wynika dokładna data wybudowania tej linii. Jednakże przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż w 1973 roku powyższa linia była remontowana, a co oznacza, iż musiała być wybudowana wcześniej. Przyjmują jednak tą datę tj. rok 1973 to zasiedzenie nastąpiło przyjmując z początkiem 1983 roku. Jednakże gdyby nawet uznać, iż w przypadku tej linii nie ma zastosowania przepis art. 7 k.c. (nie zostały bowiem przedłożone przez uczestnika żadne dokumenty źródłowe, pozwalające ustalić podstawę wybudowania tej linii), to przy uwzględnieniu złej wiary zasiedzenie nastąpiło z początkiem 2004 roku.

W związku z powyższym prowadzenie dalszego postępowania dowodowego w szczególności w zakresie przeprowadzenia dowodów z opinii biegłych było niecelowe. ustalanie wysokości wynagrodzenia za ustanowienie tej służebności przesyłu oraz sporządzanie mapy do celów prawnych obrazującej przebieg tej służebności w sytuacji niezasadności samego wniosku o ustanowienie służebności przesyłu było zbędne dla dalszego toku postępowania i dodatkowo generowałoby koszty postępowania.

Biorąc pod uwagę ekonomikę procesową Sąd oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika, jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Reasumując, należy wskazać, iż nabycie w drodze zasiedzenia uprawnienia do służebności przesyłu przez poprzednika prawnego uczestnika do nieruchomości wnioskodawcy oznacza, iż posiada on tytuł prawny do korzystania w określonym zakresie z tej nieruchomości i dlatego roszczenie wnioskodawcy o ustanowienie służebności przesyłu na jego nieruchomości na rzecz uczestnika jest bezzasadne.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. i zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestnika zwrot kosztów procesu, na które złożył się koszt wynagrodzenia pełnomocnika uczestnika będącego radcą prawnym ustalony w oparciu o § 8 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). w wysokości 240 zł. + opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł.